

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Tractatvs IV. De Ante-Prædicamentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

substantiæ, & in Vniuersale accidentale necessarium accidenti, & hæc ulterius, ut ante. 8. Vniuersale accidentale contingens in Vniuersale accidentale contingens substantiæ, & Vniuersale contingens accidenti. 9. Vniuersale accidentale contingens Substantiæ in Vniuersale accidentale contingens quantificativum substantiæ, qualificativum substantiæ, &c. Sed hæc omnia sunt Specie distincta sub allatis, non secus ac sex prima à nobis allata sub Vniuersali essentiali & accidentali, ergò, &c.

RESOLUTIO IV.

XXXXVIII. **D**ico 4° allata divisio in quinque Vniuersalis Species secundum

Porphyrum, non est immediata.

XXXXIX. Probatur, quia inter illa & diuisum mediant alia in illis non inclusa, ut v. g. *essentiale Vniuersale & accidentale, in quid & in quale*; prædicabilia intrinsecè ut prædicata intrinsecè denominantia, & extrinsecè ut extrinsecè denominantia; prædicabilia separabiliter & inseparabiliter, &c. Sed

I. Petes cur per hos ultimos modos ad species Vniuersalis non descendamus.

II. Respondeo, quia non sunt usitati inter Philosophos; deinde etiam quia non tam variant essentiam Vniuersalis, quam prædicari essentialiter & accidentaliter; nam *album* v. g. & *cognitum*, siue intrinsecè, siue extrinsecè sint prædicabilia, habent eundem prædicandi contingenter modum.

TRACTATUS IV.

D E

ANTE-PRÆDICAMENTIS.

1. **L**IBRUM Prædicamentorum, siue Categoriarum diuisit Aristoteles in tres partes. 1^a continet Ante-prædicamenta, seu præambula quædam ad faciliorem Prædicamentorum intelligentiam valdè conducentia. 2^a Prædicamenta, quæ decem numerantur: *Substantia, Quantitas, &c.* 3 Post-prædicamenta; id est, nonnulla, quorum mentio sæpius facta est inter explicandum Prædicamenta. Priusquam tamen de Ante-prædicamentis agamus, sit

QVÆSTIVNCVLA I.

Quodnam sit objectum huius Libri.

RESOLUTIO.

II. **D**ico res contentæ in decem Prædicamentis sunt objectum huius Libri, non quidem ut talis vel talis naturæ (quomodo sunt objectum Metaphysicæ) sed ut taliter vel taliter secundum rationem superioris & inferioris, Generis, Speciei & Individuorum sub vicem cõordinabilia.

III. Probatur, quia non apparet in quo com-

modiùs constitui possit, ergò, &c. Ex hac conclusione

IV. Colliges, quòd si res prædicamentales quandoque in hoc libro definiantur, non nisi per accidens fiat, videlicet ut aliquoufque habitæ earum notitiâ, aptius cõordinentur secundum prædictam rationem.

QVÆSTIVNCVLA II.

Quis finis intrinsecus huius libri.

RESOLUTIO.

V. **D**ico finis intrinsecus huius libri, 1us, magisq; obuius est remotio cõfusionis à mētē Philo-

Philosophantis, quæ ex duobus maximè capitibus evenire solet, videlicet ex nimia rerum multitudine, & earum inter se permixtione.

VI. Probatur, quia hic liber ratione decem Classium rerum prædicamentaliū, quas continet, res multas, & permixtas, ita distinguit, ut difficile non sit Substantias ab accidentibus, & accidentia inter se distinguere, ergo, &c.

VII. Dixi, *ius magis obuius*, quia finis secundarius & remotior, est directio ræ. mentis operationis; nam ad dividendum & definiendum (quod spectat ex officio ad 1^{am}. mentis operationem) multum iuvat, res esse inter se distinctas, prout in hoc libro distinguuntur, ergo, &c.

QVÆSTIVNCVLA III.

Quis finis extrinsecus hujus Libri.

RESOLUTIO.

VIII. Dico: finis extrinsecus hujus libri, attendita mente Authoris, est demonstratio & Syllogismus.

IX. Probatur, quia, ut Aristoteles Topic. 1°. satis indicat, quidquid hic tractavit, in ordine ad artem Syllogisandi, tractavit, ergo, &c. His autem præmissis, sit

DISPUTATIO PRIMA

Ante-prædicamentalis.

DVBIVM I.

Quid Anonyma, Sinonyma, Paronyma.

RESOLUTIO I.

X. Dico 1°. Anonyma, id est, æquivoca sunt quorum nomen solum est commune, ratio verò essentia nomini accommodata, diversa, id est, sunt res diversæ naturæ, eodem nomine significatæ. Ut gallus avis, & gallus Francus respectu nominis *gallus*; res autem huiusmodi uno nomine significatæ, dicuntur æquivoca æquivocantia; nomen verò, quò significantur, æquivocum æquivocans. Hinc

XI. Colliges, tres requiri conditiones, ut aliqua sint æquivoca. 1^a. idem nomen quoad omnes affectiones grammaticales, puta litteras, Genus, quantitatem, &c. 2^a. essentia diversa. 3^a. ut diversitas essentia, sit respectu ejusdem nominis; nam quæ sub uno nomine sunt æquivoca, sub alio sunt univoca, ut patet in gallo Franco, & gallo avi, qui sub nomine animalis, sunt univoca.

RESOLUTIO II.

XII. Dico 2°. Sinonyma, id est, univoca sunt quorum nomen commune est, ratio verò essentia, nomini accommodata, eadem, id est, sunt res ejusdem naturæ eodem nomine significatæ, ut homo & brutum respectu nominis *animal*. Hujus definitionis explicatio deducitur ex præcedenti.

XIII. Adde, esse duplicis Generis univoca; aliqua latè, & ad illa sufficit eadem ratio sub eodem nomine, si hæc ratio sit illis essentialis, si vè accidentalis: undè cygnus & nix conveniunt latè univocè in albo; alia strictè (quæ sola hic videtur Aristoteles definire) & in eis debet ratio esse essentialis univocatis sub eodem nomine, uti est ratio hominis respectu Petri & Pauli.

RESOLUTIO III.

XIV. Dico 3°. Paronyma, id est, denominativa, sunt quæ ab aliquo (supple, abstracto) nominis appellationem habent (id est denominantur) solo differentia casu, id est, terminatione finali.

XV. Dixi 1°. *supple, abstracto accidentali*, quia, ex mente Aristotelis & Philosophorum, nullum concretum essentialiter est denominativum, sicut non prædicatur denominativè, id est, accidentaliter, juxta communem.

XVI. Dixi 2°. *solo Differentia casu*, id est, finali terminatione, quod ex his exemplis patet, nam albus ab albedine, iustus à justitia dicitur, quorum initiales litteræ sunt eadem, finales diversæ.

XVII. Petes discrimen inter formam denominantem, denominatum, denominativum, & denominationem.

XVIII. Respondeo, forma denominans est abstractum accidentale, ut *justitia*. Denominatum est subiectum illius abstracti ut v. g. in *justo homo*, *Deus*, &c. Denominativum est concretum ex denominato & forma denominare ut *justus*. Denominatio est affirmatio denominativi de denominato, ut *homo est justus*.

DVBIVM II.

Quenam sint divisiones, de quibus hic Aristoteles cap. 1° agit, Referuntur.

DIVISIO I.

XIX. Eorum quæ dicuntur, alia cum complexione, alia sine complexione dicuntur. Id est, terminorum, alii sunt complexi, alii incomplexi: Complexi sunt illi, quibus respondent plures conceptus; si vè sint complexi ex realiter distinctis, ut *homo doctus*; si vè ex re & modo, ut *anima unita*; si vè ex re & signo, ut *aliquis homo*. Incomplexi sunt, quibus responderet unicus & simplex conceptus: quare ut scias, an terminus sit simplex, attendere debes ad significatum vocis, vel eorum, quibus explicatur; ita ut ille terminus sit simplex, cujus significatum non est multiplex, ut *homo*, *corpus animatum*, *quantitas continua*, &c. Complexus, cujus significatum est multiplex, ut *animal rationale*, *nemo*, *nunquam*, &c. Unitas enim vel pluralitas ipsius soni & vocis materialiter sumptæ, parum ad complexionem si vè incomplexionem termini facit, licet multum distinguantur, esse unum voce & unum significatione;

catione; nam ut vidimus, sæpè contingit aliquid esse unum significatione, & duplex voce; item unum voce, & duplex significatione: quia tamen suprà diximus, voces & res esse Vniuersales in prædicando.

xx. Adde, in Vniuersali quidem reali, pro complexione, vel incomplexione terminorum attendi significata ut significata unà vel pluribus vocibus expressa, non verò in vocali; sed voces ut voces, unum vel plura significantes; ita scilicet, ut per ly *unum significatione* præcisè ab Vniuersali reali excludantur plura significata ejusdem termini sive vocalis, sive mentalis: per ly verò unum voce præcisè plures voces habentes plura significata; æquè 1°. id est in recto significata, ut *animal rationale*, & non, *corpus animatum*, quia *corpus animatum*, utpotè res habens animam, & subiectum in recto, & formam in obliquo importans, non excluditur: nam sicut in rebus concreta accidentaliter ut *album*, quæ non significant multa æquè 1°, non excluduntur per ly *unum significatione*, ita nec in vocibus voces, quæ non significant multa æquè 1°, excluduntur per ly *unum voce*.

DIVISIO II.

xxi. **E**orum quæ sunt; alia de subiecto dicuntur, (id est, de inferiori prædicantur) in subiecto verò (puta inhætionis) nullo sunt, ut homo & cæteræ substantiæ Vniuersales: alia sunt in subiecto, & de subiecto nullo dicuntur, ut hæc *albedo* & omnes formæ accidentales singulares: alia de subiecto dicuntur, & in subiecto etiam sunt, ut *albedo* & omnes formæ accidentales Vniuersales, quæ de suis inferioribus prædicantur essentialiter, & sunt in subiecto inhætionis mediantibus suis singularibus: alia neque in subiecto sunt, neque de subiecto ullo dicuntur, ut *Petrus* & cæteræ substantiæ singulares.

DVBIUM III.

Quenam sint Regule, quas hoc cap. 1°. Aristoteles adfert, Referuntur.

REGULA I.

Ante-prædicamentalis,

xxii. **C**um alterum de altero dicitur ut de subiecto, quæcumque de predicato dicuntur, eadem etiam de subiecto dicuntur.

xxiii. Iuxta mentem Aristotelis istius Regule hic sensus est, quidquid, ex directè contentis in recta linea prædicamentali, prædicatur de predicato alicujus propositionis tamquam de inferiore, prædicatur etiam de subiecto tamquam de inferiore.

xxiv. Dixi, ex directè contentis in linea prædicamentali, quia alioqui hæc sequela esset bona, *Petrus est rationalis, sed rationale, ne quidem est substantia incompleta, ergo Petrus ne quidem est substantia incompleta.*

REGULA II.

Ante-prædicamentalis,

xxv. **D**iversorum, nec subalternorum Generum, diversæ Specie Differentiæ sunt; at sub-

alternorum easdem esse Differentias, nihil vetat.

xxvi. Hujus Regule sensus est; genera diversi Prædicamenti & quorum alterum sub altero non ponitur, habent diversas Specie Differentias; ut substantia & quantitas ejusdem verò Prædicamenti, & quorum unum sub altero ponitur, posse habere easdem, ut *corpus animatum* & *animal*, nihil vetat. Hinc aliud est Specie materiale, quod contrahit substantiam ad corpus, ab eo quod contrahit qualitatem ad qualitatem corpoream; nam illa objectivè est substantia; hæc verò objectivè Accidens; quare ly *materiale* respectu substantiæ & qualitatis est æquivocum.

DVBIUM IV.

Quid & Quoruplicia Analoga.

xxvii. **A**ntè Resolutionem Suppono Analogiam Græcè sonare similitudinem, comparisonem, proportionem, &c. Undè Analoga dici possunt ea, quæ sub eodem nomine habent aliquam similitudinem, comparisonem, proportionem, &c. Verum ad Aristotelem 4°. Metaph. cap 2°, & lib. 5°. cap 6°. conformius & definitionibus æquivocorum consonantius. Sit

RESOLUTIO I.

xxviii. **D**ico 1°. Analoga sunt quorum nomen commune est, ratio verò substantiæ nomini accommodata, partim eadem, partim diversa. Clarebit definitio explicatione specierum Analogorum.

RESOLUTIO II.

xxix. **D**ico 2° rectè cum Cajetano Analoga dividuntur in Analoga inæqualitatis, attributionis, & proportionalitatis. Analoga inæqualitatis sunt illa, quæ participant rationem unam univocam, cum aliqua inæqualitate perfectionis differentiarum contrahentium; sic homo & brutum sunt Analoga respectu nominis *animal*, quia rationalitas & irrationalitas, quibus *animal* contrahitur ad hominem & brutum sunt inæqualis perfectionis. De hac Analogia intelligendus Aristoteles 1° Physicorum cap. 4°. dum ait, In Genere latere multas Analogias, equivocationes, &c. Ens esse Analogum; non eodem modo dici de substantia & accidente; sed sicut sanum de corpore & medicina; non quòd Accidens sit ens tantum per ordinem ad substantiam, sicut medicina est tantum sana per Ordinem ad corpus; sed quod sicut sanum absolute antonomastice de solo corpore dicitur; ita ens de sola substantia. Quidquid enim sentiat Aristoteles, certum est ens non esse Analogum attributionis respectu substantiæ & accidentis, uti est sanum respectu corporis & medicinæ; sed ut summum inæqualitatis: verum hujusmodi inæqualitas non impedit univocationem; alioqui ferè omnes Species essent Analoga Analogata respectu sui Generis; quandoquidem omnes ferè sint inæqualis perfectionis; undè consequenter dices, dictam inæqualitatem non constituere Analogiam propriè dictam.

xxx. Analoga attributionis sunt quorum nomen commune

commune est, ratio verò nomini accommodata est partim eadem secundum terminum, partim diversa, secundum diversas habitudines ad illum. Exemplum sit animal, pulsus, & medicina respectu nominis sanum. Ad quod tamquam ad terminum tria ista dicunt habitudines diversas, nam animal ad sanum, vel potius ad sanitatem dicit habitudinem recipientis; pulsus indicantis; medicina causantis, quæ habitudines sunt diversæ ad terminum eundem: ex quo patet, quomodo Analogia habeant nomen commune, cuius ratio sit partim eadem, propter eundem terminum; partim diversa, propter diversas habitudines ad illum. Sed

xxx. Petes, cur hæc Analogia vocentur attributionis.

xxxii. Respondeo: quia in eis nomen commune, ita uni illorum primario attribuitur, ut cæteris per ordinem ad illud attribuitur; nam esse sanum, primario convenit animali, eo quod animal intrinsecè sanitatem habeat: pulsui verò & medicinæ non nisi secundario, eo quod intrinsecè sanitatem non habeat; sed extrinsecè duntaxat, ut signum & causa illius intrinsecè animali inexistentis: hinc patet, cur dicatur nomen Analogum simpliciter stare pro primario & famosiori significato, quia scilicet nomen illi intrinsecè convenit.

xxxiii. Adde, non obstante eo, quod nomen sanum respectu illorum trium sit Analogum, esse tamen univocum respectu plurium alterutrum illorum, puta vel respectu plurium animalium tantum, vel respectu plurium pulsuum tantum, vel respectu plurium medicinarum tantum; quia omnia animalia univocè conveniunt in ratione intrinsecè recipientis sanitatem; omnes pulsus in ratione extrinsecè indicantis, &c.

xxxiv. Analogia proportionalitatis sunt quorum nomen commune est, ratio verò nomini accommodata, simpliciter quidem diversa est, sed proportionaliter eadem.

xxxv. Dixi, simpliciter diversa, quia nuda proportionalitas ad Analogiam non sufficit; alioqui ignis A. & ignis B. in ratione causæ, & binarius ac quaternarius in ratione dimidii quaternarii & octonarii essent Analogi; nam sicut se habet ignis A. in ratione causæ ad effectum, ita & ignis B. Item sicut se habet binarius in ratione dimidii ad quaternarium, ita se habet quaternarius in ratione dimidii ad octonarium; illa autem sunt univoca ut patet: debet igitur ratio nomini Analogi accommodata, esse simpliciter diversa, id est, propriè in uno Analogorum reperiri, in alio impropriè, cum similitudine tamen, cum eo, cui propriè convenit, sic homo & pratum respectu nominis risus sunt Analogata proportionalitatis: quia risus propriè homini, & prato non nisi impropriè convenit, cum hac tamen similitudine ad risum hominis, quod sicut risus hominis significat bonam illius dispositionem, ita risus prati, sive potius viror prati, bonam prati constitutionem significat: & hæc non malè à nonnullis dicuntur æquivoca à consilio, in eo æquivocis à casu opposita, quod illa habeant idem nomen sibi impositum ex industria, propter similitudinem unius cum alio; hæc verò quod casu & præter intentionem imponentis. Sed

xxxvi. Petes, quomodo proportionalitas distinguatur à proportionem.

xxxvii. Respondeo, proportionem esse simplicem relationem seu habitudinem unius ad aliud, ut causæ ad effectum, dimidii ad duplum: proportionalitatem verò esse comparisonem proportionum inter se; ut in exemplis ignis & binarii supra allatis.

DUBIUM V.

An dari possit ratio communis Analogis attributionis & proportionalitatis.

xxxviii. D. Vbiū procedit de ratione communi 1° intentionali & intrinseca Analogis, eo sensu, quod dicunt Authores rationalitatem esse communem univocam 1° intentionalem & intrinsecam Petro & Paulo; vel secundum nos, de 2° intentionali secundum modum significandi tantum. Hoc supposito, sit

RESOLUTIO.

xxxix. D. Ico: ab Analogis attributionis & proportionalitatis ut sic sumptis, non potest abstrahi ratio communis 1° intentionalis & intrinseca juxta sensum dictorum Authorum; vel secundum nos, secundum modum significandi tantum.

xxxx. Probatur, quia alioqui non essent Analogi, sed univoci, ut consideranti patebit; nam haberent rationem absolutè eandem, & non simpliciter diversam ac proportionaliter eandem, vel partim diversam & partim eandem, ergo, &c.

xxxxi. Nec dicas, animal, pulsus & medicinam in eo convenire, quod dicant ordinem ad sanitatem; nam ut dicunt ordinem in communi ad sanitatem, non sunt Analogi; alioqui duo animalia, duo pulsus, &c. respectu nominis sanum essent Analogi, quia etiam dicunt ordinem ad sanitatem: sunt tamen ex dictis num. 34. univoci; sed quia dicunt talem & talem ordinem, à quibus ordinibus ut talibus non potest abstrahi dicta ratio communis univoca.

xxxxii. Quæri hic solet 1° an dependentia seu prioritas & posterioritas participationis rationis communis, item an transcendentia, id est, inclusio rationis communis in Differentiis contrahentibus oblit univocationi?

xxxxiii. Respondeo neutram obesse: non 1°, quia dependentia illa non relucet in ratione communi entis, sed in Differentiis contrahentibus, ut supra monstratum est: non etiam 2^a, quia licet ipsæ Differentiæ concipi non possent sine ratione communi entis v. g. (quod tamen falsum esse patet ex dictis de Individuo & Differentia) posset tamen ens ab illis perfectè abstrahi, quod ad univocationem sufficit.

xxxxiv. Confirmatur, si dependentia obesset univocationi, jam substantia non esset univoca respectu materiæ & formæ substantialis; Accidens univocum respectu quantitatis & qualitatis; qualitas univoca respectu potentiae & actus; quia inter hæc est dependentia; quæ tamen dici non possunt, ergo, &c.

DISPUTATIO SECUNDA

De nonnullis ad Prædicamenta spectantibus.

DVBIVM I.

Quid, Prædicamentum in Genere, & quid ponatur in Prædicamento, an res, voces & conceptus.

RESOLUTIO I.

XXXV. **D**ico 1°. Prædicamentum (quod sonat prædicabile receptaculum) definitur debita coordinatio Generum ac Specierum ab uno summo Genere usque ad Individua inclusivè, vel sic: Prædicamentum sunt Individua, Species, & Genera subalterna usque ad summum inclusivè, prout substant certæ cuidam coordinatiōni secundum superioritatem & inferioritatem.

XXXVI. Dixi, Generum & Specierum, Genera & Species, &c. quia res prædicamentales hic à Logico considerantur sub ratione 2^{arum} intentionum inter se modo prædicto coordinabilium; licet aliter à Metaphysico exactissimè, quatenus talis & talis naturæ ac proprietatum, considerentur.

RESOLUTIO II.

XXXVII. **D**ico 2°. in Prædicamento ponuntur res, voces & conceptus.

XXXVIII. Probat. quia ex præmissis Disp. 1^a. de Vniversali in Genere, res, voces & conceptus sunt rigorosè Vniversales in prædicando, ac proinde Genera, Species, &c. ergò, &c.

XXXIX. Confirmatur ex Aristotele, qui interdum enti Prædicamentali tribuit id, quod ipsi tantum ut vox est, convenit, ut cum Cap. 6°. enumerans Prædicamenta, dicit: Eorum, quæ sine complexione dicuntur, unumquodque aut substantiam significat, aut quantum, &c. significare verò proprium est vocum; interdum, quod ipsi tantum ut res est, convenit, ut cum Cap. de Substantia ait: Substantia nihil est contrarium.

L. Dices, est Metaphysici considerare res ipsas, non autem Logici, ergò Logicus res non considerat, & consequenter res non ponuntur in Prædicamento.

LI. Respondeo distinguendo Antecedens: est Metaphysici considerare res ipsas, sub eadem ratione, quâ Logicus eas considerat, nego Antecedens: sub diversâ, concedo Antecedens: Logicus enim res considerat sub ratione 2^{arum} intentionum inter se secundum rationem superioris & inferioris coordinabilium; Metaphysicus verò exactè & præcisè quatenus talis & talis naturæ, ut dictum est, quæ sunt longè diversa.

LII. Instabis: si res ponantur in Prædicamento, vel ponentur simul cum conceptibus, vel seorsim ab illis: non 1um. quia sic essent ens per accidens, quod à Prædicamento excluditur: non etiam 2um. quia seorsim à conceptibus, sunt omnes singulares.

LII I. Respondeo, voces, res, & conceptus si-

mul & conjunctim poni in Prædicamento; ita tamen ut res faciant Prædicamentum reale, voces vocale, conceptus mentale; faciunt enim tria Prædicamenta simul, sicut sunt simul conjuncta, & necessariò sese concomitantia.

DVBIVM II.

Quæ Conditiones requirantur, ut aliquid ponatur in Prædicamento.

LIV. **A** Ntè Resolutionem Suppono, aliquid tripliciter poni posse in Prædicamento, directè scilicet, indirectè & reductivè: directè autem ponitur quidquid aptum est in Prædicatione in quid prædicari de omnibus, quæ sunt infra se usque ad individuum, & subjici omnibus, quæ sunt supra se usque ad supremum Genus, sive omnia Genera, Species, &c. ex quibus exurgit recta linea Prædicamentalis. Indirectè, quidquid ponitur ad latus defectu istiusmodi prædicabilitatis & subiectionis, ut omnes Differentiæ secundum se sumptæ; nam clarum est, illas ut contentas in Speciebus, quas constituunt, poni directè. Reductivè, quod est ens Physicè incompletum ad præcedentia aliquo modo spectans, ut partes essentielles Physicæ & integrales, quæ, quia excluduntur ab Vniversali, non habent rigorosè sumpta Genera, Species, &c. Hoc supposito, sit

RESOLUTIO.

LV. **D**ico cum communi: ad hoc, ut quidpiam ponatur directè in Prædicamento, 7 Conditiones, his versibus comprehensæ, requirantur.
Vox una, & simplex, rebus concinna locandis:
Entia per sese, finita, Realia, tota.

I. CONDITIO.

LVI. **P**rimò, id quod ponitur in Prædicamento, debet exprimi voce una, per quod excludit unam vocem habentem plura significata, ac proinde æquivoca æquivocantia, & analogia analogantia.

II. CONDITIO.

LVII. **S**ecundò debet exprimi voce simplici (putà quantum fieri potest) quia voces complexæ, natæ sunt habere diversa significata: per quod excludit orationes, ut animal rationale, homo doctus.

LVIII. Dixi, quantum fieri potest, quia interdum defunt voces simplices, quibus unum significatum exprimitur, ex quo fit, quod corpus animatum in Prædicamento directè ponatur.

III. CONDITIO.

LIX. **T**ertiò debet exprimi voce accommodata rebus, juxta exigentiam Prædicamentorum

mentorum; si enim Prædicamentum exigit res exprimi in concreto (quod declarabitur infra) sic exprimi debent: si in abstracto, in abstracto.

IV. C O N D I T I O.

LXI. **Q**uartò, entia prædicamentalia debent esse entia per se; entis verò per se, non facile traditur definitio; communiter quidem definitionis loco enumerantur ea, quæ ab omnibus ut entia per se recipiuntur; verum id nimis prolixum est, & dubium; quare malim dicere ens per se esse, vel ens omnino simplex, ut Deus, Angelus; vel, si sit compositum, ens quod est aliquo modo unius naturæ per unionem rerum ejusdem Prædicamenti per modum potentia & actus, naturæ & subsistentiæ, &c. Vnde ab entibus per se, excludit concreta accidentalialia Physica ex subjecto & formâ diverforum Prædicamentorum.

LXII. Nec refert, quòd Aristoteles Metaph. Cap. 6o. exemplificet in concretis accidentalibus *quanto & quali*, ita ut dixerat, *ex actu & potentia fieri unum per se*; nam intelligi potest de uno per se latè sumpto; vel dicendum exempla ipsius sæpè fallere: Capite enim 5o. de Anima lib. 1o. dicit, *Deum esse compositum ex elementis*. Et 5o. Metaph. Cap. 26. *Deum esse animal.* & 1o ejusdem, ait, *Deum esse actum purum simplicissimum, corpore & sensu carentem*; quæ sunt opposita. Adde, ipsum frequenter dicere quòd, *quidquid advenit enti in actu, non faciat unum per se*, ubi ab ente per se excludit concretum accidentale Physicum.

V. C O N D I T I O.

LXIII. **Q**uintò, entia prædicamentalia debent esse entia finita, putà voce, nam voces infinitæ, ut *non homo, non lapis*, &c. nihil determinatè significant, sunt sinè numero & infinita; ac proinde nimium confunderent Prædicamenta.

LXIV. Nec dicas, cum communi, hanc conditionem se tenere ex parte rei, & per illam excludi Deum infinitum: nam licet id communis affirmetur, sine sufficienti tamen fundamento affirmatur, quia Deus à cæteris rebus maximè distingui debet, præcipuusque Prædicamentorum scopus & finis, est rerum (quibus Deus, utpotè 1a res, maximè annumerandus) essentias inter se distinguere, ac confusionem earum inter se, removere. Vnde non est, quòd per expressam conditionem à Prædicamento excludatur re infinitum, quod unicum est, ac proinde non confusivum.

LXV. Adde, has conditiones esse purè ad placitum, & ex sola institutione nonnullorum Philosophorum, ex quibus multi, hanc, ut fini Prædicamentorum parum conformem, absolutè rejiciunt, & tales sunt illi, qui nobiscum sentiunt Deum poni in Prædicamento, quos infra referemus.

VI. C O N D I T I O.

LXVI. **S**extò, entia prædicamentalia debent esse *realia*, prout reale opponitur enti rationis strictè; tum quia ens (quod Aristoteles in entia decem Prædicamentorum divisit) non est univocum ad entia realia & rationis; tum quia entia rationis sunt tam varii generis, ut vix ad ullum Prædicamentum reduci possint.

VII. C O N D I T I O.

LXVII. **S**eptimò, entia prædicamentalia debent esse *tota*, sive entia còpleta; id est, talia, ut si singularia, non exigant concurrere ad còposi-

tionem Physicam entis per se; si verò Univerfalia, apta sint in Prædicatione *in quid* de omnibus, quæ sunt infra se usque ad individuum completum prædicari, & subjici omnibus, quæ sunt supra se usque ad supremum Genus.

LXVIII. Nec refert, quòd anima rationalis, in rigore, sit magis completa, quàm hæc albedo; & tamen excludatur hic ab entibus completis, hæc albedo verò includatur; quia licet sit nobilior, utpotè substantia & magis completa, secundum entitatem Physicam, aut etiam secundum considerationem Metaphysicam, quæ tendit in res secundum suas naturas & proprietates; non est tamen magis completa secundum còordinabilitatem in Linea prædicamentali, sive secundum considerationem Logicam, quæ tendit in res, quæ in Linea prædicamentali còordinabiles, ut Genera, Species, &c. à quibus excluduntur entia Physicè incòpleta, sive ordinata ad componendum ens per se Physicum.

D V B I U M III.

An entia infinita simpliciter, sive Deus, ponatur in Prædicamento.

LXIX. **D**ico cum Nominalibus Okamo, Gabriële, Gregor. Arim. Marfilio, Guilielmo de Rubione, quos citat Vafq. 1. p. tom 1o. Disp. 22. Item è nostris Magistro Ioan. de Bachone in 1o dist. 8. art. 2o, & è Recentioribus Hurtado, Arriaga, Oviedo, &c. Deus ponitur in Prædicamento. Sed antè probationem

Suppono, Deum quoad se & intrinsecè Physicè ac objectivè esse infinitum in omni Genere perfectionis possibilis, juxtà illud Psalmi 144. *Magnitudo ejus non est finis*. Et Baruch. 3o. *Magnus est, & non habet finem*; non tamen quoad nos & extrinsecè, formaliter & sub omni conceptu, quo à nobis concipitur, ut ens, ut Substantia, &c. quia Deum posse esse in Genere extrinsecè & ex parte actus nostri tantum, fusè probatum est ab Autoritate & ratione Tract. 2o. Disp. 4. de Specie dub. 7o. Vnde Eximius P. noster Ioan. de Bachone in 1o Dist. 9. q. 1. art. 2o sic scribit, *impugnat* (putà Ioan. de Bachone) *rationes Scoti, quibus probatur Deum non esse in Genere, innuitur enim falsis fundamentis: id namque, quod ponitur in Genere, non debet esse in potentia, vel limitatum & finitum, ut contendit Scotus*. Rationem reddit infra; quia ratio Generis non necessariò concipitur in potentia, limitata, &c. in actu signato; *potest enim quæcumque ratio* (inquit) *Generis concipi depurata, non considerando tales esse, &c. Præsciindendo in actu exercito*. Hoc supposito

LXX. Probatur 1o. conclusio autoritate Augustini lib. 5o. de Trin. c. 8o. ubi dicit *quædam Prædicamenta v. g. Substantiam, Relationem, Actionem, &c. proprie dici de Deo, cetera verò Metaphoricè*: si verò alibi ut ejusdem lib. Cap. 6o. & lib. de cognitione veræ vit. cap. 2o. neget, Deum esse propriè Substantiam, & poni in Prædicamento Substantiæ restrictim loquitur, & nomen Substantiæ accipit in sensu in scholis minùs usitato, videlicet pro ente quod Physicè accidentibus substat: non verò absolute sumèdo nomè Substantiæ pro ente per se subsistente, prout sumi debet. Ita noster Ioan. de Bachone dist. 8. supra cit. *Quando Augustinus dicit, quòd abusive Deus dicitur Substantia: dico quòd verum est, limitando Substantiam ad istum secundum modum, quo Substantia dicitur à subjici accidentibus, &c.*

LXXI. Probatur

LXXI. Probatur 2° ratione, quia nihil obstat quo minus Deus ponatur in Prædicamento, ergò, &c. Probatur antecedens, quia habet verum Genus, & veram Differentiam, ergò, &c. Probatur assumptum pro 1ª parte, quia pro Genere habet substantiam prout abstrahit à finita & infinita, cui convenit definitio Generis suprà allata, ergò, &c. Probatur assumptum pro 2ª parte, quia pro Differentia habet afeitatem absolutam, &c. quæ in suo conceptu formali non magis ex parte conceptus nostri includit Substantiam, quàm perfectas includat ens; rationalitas animal, &c. Deinde licet includeret in suo conceptu formali Substantiam, quia tamen Substantia illam in suo conceptu formali non includeret, Deus non minus poneretur in Prædicamento, quàm Substantia, quæ ab omnibus in Prædicamento ponitur, licet in plurimorum Sententia, ejus Differentia videlicet perfectas in suo conceptu formali includat ens, quod in ejus definitione est loco Generis, ergò, &c.

LXXIII. Confirmatur 1°. ratio formalis Generis, nihil definito est intrinsecum, sed extrinsecus conceptus confusus definiti, Dei v. g. in ratione Substantiæ præcisè prout abstrahit à finita & infinita: ratio verò formalis Differentiæ similiter nihil est definito intrinsecum, sed conceptus extrinsecus distinctus definiti, Dei v. g. præcisè secundum afeitatem absolutam, &c. ergò admitti potest in Deo compositio ex vero Genere & vera Differentia, haud minus, quàm admitti possit, Deum verè concipi diversis conceptibus, confuso & distincto, ergò, &c.

LXXIV. Confirmatur 2°. potest à tribus Personis Divinis abstrahi ratio communis univoca Personæ, ergò & à Deo & Angelo ratio communis univoca Substantiæ. Probatur consequentia à pari: non enim magis Substantia dicit in suo conceptu formali afeitatem Divinam, quàm Persona Personalitatem Divinam, ergò, &c.

Pro solutione objectionum

LXXV. Adverte, entia prædicamentalia posse bifariam considerari: 1° intrinsecè & ex parte objecti, quomodo sunt formalissimè hoc, nec quidquam includere possunt, quòd sit denominativè Genus & Differentia. 2° extrinsecè & ex parte actus, quomodo possunt esse Universalia & denominativè Genus & Differentia, per quod nullo modo intrinsecè mutantur, ut patet. Vnde dicitur, Petrum intrinsecè & ex parte objecti non includere animal rationale, quia illa sunt denominativè Genus & Differentia: bene autè extrinsecè & ex parte actus, quo considerantur in ordine ad vitam, sensationem & ratiocinationem. Vnde homo idem est, quod conceptus formalis Petri v. g. in ordine ad vitam, sensationem & ratiocinationem; animal, idem quod conceptus formalis ejusdem Petri in ordine ad vitam, & sensationem. Rationale idem quod conceptus formalis Petri in ordine ad ratiocinationem. Hoc autem notato,

LXXVI. Objicies 1. nullo modo potest dici Deus Substantia Prædicamentalis, ergò non ponitur in Prædicamento. Probatur antecedens, quia Deo non convenit 6. proprietas Substantiæ, quæ est recipere contraria, ergò, &c.

LXXVII. Confirmatur ex P. Oviedo Metaph. contrav. 5^a. una ex conditionibus ad ens prædicamentale requisitis, est ut sit ens finitum, quàm ideo à Philosophis requisitam dicit, ut significaretur, quantum Deus infinite perfectus à creatura distaret, ergò, &c.

LXXVIII. Respondeo negando antecedens, & ad ejus probationem, respondeo istam 6^{am} proprietatem, vel non esse recipiendam, quia procedit ex ignorantia Fidei & defectu perfectæ cognitionis in Aristotele, omnium Substantiarum, inter quas 1ª est Deus: vel ly contraria intelligi disjunctivè, intrinsecè, vel extrinsecè, qualia sunt odium & amor, affirmatio & negatio, quæ Deo extrinsecè conveniunt.

LXXIX. Ad confirmationem patet ex dub. 2° ly finitum se tenere ex parte vocis, ac proinde per illud Deum non excludi à Prædicamento: nec rectè Oviedo docet, illam conditionem à Philosophis inventam ut significaretur quatum Deus perfectus distaret à creatura; quia aliqui ceteræ conditiones entis prædicamentalis similiter inventæ essent, ut significaretur quantum entia prædicamentalia distarent à sibi oppositis, ut v. g. quantum entia per se ab entibus per accidens; quantum entia realia ab entibus rationis, privationibus, negationibus, &c. quantum completa ab incompletis, &c. quod est falsum: nam illæ conditiones inventæ sunt ad distinguenda entia prædicamentalia inter se, & ab aliis; item ut sciretur in quo præcisè disconveniant, quod fieri non potest per totalem exclusionem à Prædicamento. Deinde eo dato, non apparet per quid à Prædicamentis excludantur voces infinitæ, ut non homo, non lapis, &c. quæ necessariò excludi debent ob maximam confusionem, quam aliqui ingererent, & non ingerit infinitum simpliciter, ut patet ex dubio citato.

LXXX. Objicies 2° ex PP. passim, ut Dionysio cap. 1° & 2° de Divinis Nominibus, Deum non esse ens, sed suprà ens, Deum non esse Substantiam, sed suprà Substantiam, Deum nihil esse eorum quæ sumus, ergò, &c.

LXXXI. Respondeo, illa non intelligenda esse formaliter & ex parte actus, quomodo solum docemus, Deum includere verum Genus, sed realiter & ex parte objecti, quomodo est summè perfectus, & infinitus in omni Genere entis. Non verò ens aut Substantia, vel quidpiam eorum quæ sumus, quia ista dicunt imperfectionem, quæ in Deo ex parte ipsius Dei & objectivè esse non potest; quia quidquid objectivè in Deo est, objectivè simpliciter infinitum est.

LXXXII. Instabis quidquid est in Deo, est formaliter ex parte conceptus nostri & Metaphysicè infinitum, ergò solutio nulla. Probatur antecedens; quia quidquid est in Deo, non potest esse finitum, & inter finitum & infinitum non datur medium; ergò, &c.

LXXXIII. Respondeo negando antecedens, ad ejus probationem nego consequentiam, & dico inter finitum & infinitum non dari quidem medium realiter objectivè & à parte rei, bene formaliter & sub conceptu: quid enim prohibet, me concipere Substantiam, non concipiendo, an sit finita vel infinita, sicut illam concipere possum non concipiendo quòd sit materialis vel immaterialis, animata vel inanimata; imò cum hæc Substantiæ essentiam non ingrediantur, me ita illam concipere posse, haud secus, quàm Substantiam definire, omnino necessarium est.

LXXXIV. Inferes, ergò formaliter & sub conceptu, Deus non est Deus. Probabis consequentiam 1°. quia ut sic includit perfectibilitatem & potentialitatem, ac per consequens nō est perfectissimus & purissimus

purissimus actus qualis esse debet. 2°. quia dari posset ens perfectius, illud scilicet cui repugnaret in suo conceptu formali includere aliquid potentiale & perfectibile, quod est possibile & non chymæricum, videreturque Deus tale ens debere esse, ergo, &c.

LXXXV. Respondeo 1° distinguendo illatum: ergo Deus formaliter & sub conceptu suo formali adæquato non est Deus, nego consequentiam: formaliter & sub conceptu suo formali inadæquato, concedo consequentiam; falsa enim est prædicatio, substantia est Deus; pars Metaphysica ut talis, est totum Metaphysicum; ut omnes fatentur. Vnde mirum non est, si ut sic includat perfectibilitatem, potentialitatem, &c. non sit perfectissimus, purissimus actus, &c. nam omnino necessarium est, ut illud, quod non est Deus, includat perfectibilitatem, &c. omnino modo, quo non est Deus; realiter, si realiter; sub conceptu, si sub conceptu tantum, sicque ad 1^{am} probationem consequentiæ patet: ad 2^{am} verò

LXXXVI. Respondeo, tale ens omnino repugnare & chymæricum esse, non secus ac omnino repugnat & chymæricum est, dari substantiam, quæ præcisè concipi non possit secundum prædicata substantiæ præcisè essentialia. Ex quo ulterius sequitur, repugnare Deum non posse inadæquate ex parte conceptus nostri concipi præcisè secundum quod substantia est.

LXXXVII. Respondeo 2° retorquendo argumentum in Personam Divinam, quæ non minus est infinita, quam Deus ipse, ab illa tamen abstrahi potest ratio communis univoca Personæ, quæ dicit perfectibilitatem & potentialitatem sub conceptu, non est actus purissimus sub conceptu, &c. licet ex parte objecti sit Deus ipse.

LXXXVIII. Vrges 1° si Deus sub cōceptu suo formali inadæquato includat perfectibilitatem, potentialitatem, &c. vera erit hæc prædicatio, Deus sub conceptu suo formali inadæquato est imperfectus; non est actus purissimus, &c. quod male audit, ergo, &c.

LXXXIX. Respondeo negando, hanc propositionem male audire, æquivalere enim huic, quod non est Deus sub conceptu, est sub conceptu imperfectum, non est actus purissimus, &c. quam facile putarim æquivalere huic propositioni Fidei, quod non est Deus realiter, est realiter imperfectum, non est actus purissimus, &c. Item huic, Verbum ut sub conceptu inadæquato Personæ in communi, est imperfectum, non est actus purissimus, &c. quæ ab omnibus doctis Personam esse Universalem respectu 3. Personarum, admitti debet; vel etiam huic, Conceptus formalis Dei inadæquatus, secundum quod est Substantia, est perfectibilis per conceptum ejusdem, secundum quod est in se, &c. non est actus purissimus, &c. Vbi vides totam imperfectionem cadere in actum Deo extrinsecum, non verò intrinsecè in Deum, in quo tantum esset inconvenientia.

LXXXX. Vrges 2°, saltem sequitur, fore aliquid Deo prius, scilicet Substantiam, ens, &c. sed hoc videtur absurdum, ergo, &c.

LXXXXI. Respondeo distinguendo sequelam, ut antè: sequitur aliquid fore Deo prius sub conceptu & prioritate improprie dictâ non convertibilitatis, non illationis, &c. concedo sequelam. Objectivè & prioritate naturæ, vel proprie dictâ, nego sequelam; hoc quidem foret absurdum, non item prius; quia illa prioritas præcisè oritur ex imperfectione conceptus nostri; & omnino refundenda est in

conceptum ut afficientem naturam inadæquate ex parte actus. Vnde melius, solum sequi diceretur, conceptum aliquem formalem Dei inadæquatum fore modo dicto, priorem alio conceptu formali adæquato ejusdem, in quo nulla absurditas.

D V B I V M IV.

An Christus, Angeli, Celi ponantur in Prædicamento.

LXXXXII. S Vppono, dubium procedere in hypothesis, quod Deus non ponatur in Prædicamento; aliàs si ponatur, Christum, utpote Deum, poni necesse est. Deinde ulterius supponi debet, dubium procedere de Christo quâ hoc homine. Hoc supposito, sit

R E S O L U T I O I.

LXXXXIII. D Ico 1°. Christus quatenus hic homo Physicè, eodem modo, quo cetera individua hominis, ponitur in Prædicamento.

LXXXXIV. Probatur, quia nihil obstat, ergo, &c. Probatur antecedens, quia si quidpiam obstaret, maximè esset Subsistentia Divina, quâ terminatur humanitas Christi; sed illa non obstat, ergo, &c. Probatur minor, quia ut dicemus dubio sequenti, Prædicamenta (etiam substantiæ) ordinantur in abstracto Physico, Christus verò ut hic homo in abstracto Physico, dicit solam sinè personalitate humanitatem, ergo, &c.

R E S O L U T I O II.

LXXXXV. D Ico 2° in Sententia Adversariorum, qui dicunt, Prædicamentum substantiæ ordinari per concreta, difficulter defenditur, Christum ut hunc hominem Physicè subsistentem, poni in Prædicamento.

LXXXXVI. Probatur, quia sicut hic homo, dicit omnia in Individuo & Physicè determinata, ita Christus ut hic homo Physicè subsistens, dicit Subsistentiam in individuo & Physicè determinatam; quæ proinde esse debet creata vel increata, finita vel infinita; sed non 1^{am}, quia alioqui deberent esse in Christo duæ Subsistentiæ, videlicet finita & infinita, quod est hæreticum; ergo 2^{am}, ac per consequens Christus ut hic homo Physicè subsistens, importat determinatè Subsistentiam Divinam Verbi, quæ non magis poni potest in Prædicamento, quam Deus ipse, utpote exclusa, sicut Deus in illa Sententia, per ly finitum, unam è conditionibus prædicamentalibus.

LXXXXVII. Nec dicas 1°, Subsistentiam esse extrâ essentiam naturæ humanæ; sicut infinitudo lineæ extrâ essentiam lineæ; quæ proinde non impedit, quo minus ponatur in Prædicamento. 2°. Subsistentiam non esse de constitutione naturæ humanæ, sed de complemento, ac proinde conditionem dumtaxat, sinè qua non foret completa, & non poneretur in Prædicamento.

LXXXXVIII. Ad 1^{am}. enim Respondeo, Subsistentiam esse quidem extrâ essentiam naturæ humanæ abstractim consideratæ, quomodo, secundum nos, ponitur in Prædicamento; non verò extrâ essentiam illius concretim ut Physicè Subsistentem consideratæ,

sideratè, quomodo dicunt illam poni in Prædicamento: unde ulterius patet ad 2^{am}, videlicet non esse puram conditionem, sed de constitutivo hujus naturæ humanæ ut sic concretim Physicè sumptæ; non secus ac hoc subjectum est de constitutivo hujus concreti.

LXXXIX. Nec inistes dicendo, Christum ut hunc hominem Physicè subsistentem, convenire univocè cum Petro & Paulo, in ratione hominis Physicè subsistentis; nam cum illis tantum convenit univocè in ratione hominis abstractim à subsistentia sumpti, quod evidenter ostendo; quia quodlibet Individuum humanum in concreto subsistens dicit hanc subsistentiam; Christus quidem infinitam & Divinam; Petrus verò & Paulus finitas & creatas, quæ in illa Sententia docente Deum non ponit in Prædicamento, non possunt convenire univocè in ratione subsistentiæ; aliàs finito & infinito simpliciter daretur aliquid commune univocum, quod consequenter negare debent illius Authores; ne alioqui admittere cogantur, Deo & creaturæ dari rationem substantiæ communem univocam, ac per consequens, poni Deum in Prædicamento, quod negant. Neque his contrarium docet D. Thomas 3. p. q. 2. art. 3°. ajens, *Sic ergo dicendum, quod Christus est in Specie humana, ratione naturæ assumptæ, non ratione ipsius hypostasis*, id est, est in specie humana, ut hic homo abstractim à subsistentia, quomodo fateremur poni in Prædicamento; non ut concretim cum illa, per quod potius Sententiam nostram confirmat, ut patet.

RESOLUTIO III.

c. Dico 3°. Angeli & Cæli ponuntur in Prædicamento. Vtraque pars est Arist. 5°. Metaph. Cap. 8°.

ci. Probatur, quia nihil obstat; habent enim Genus & Differentiam propriè dicta, ergo, &c.

cii. Objicies tamen ex Aristotele 1°. Metaph. Cap. 26°. Corruptibile ab incorruptibili differt Genere, id est, Prædicamento, ergo nec Angeli nec Cæli, ponuntur in Prædicamento: probatur consequentia, quia si in aliquo ponerentur, maximè in Prædicamento substantiæ ponerentur; sed non possunt in eo poni, quia ponuntur in eo substantiæ corruptibiles, ergo, &c.

ciii. Respondeo, Aristotelem solum velle, corruptibile ab incorruptibili differre Genere Physico, seu materiâ 1^a. quia fortè materia Cæli differt Specie à materia sublunari; in Angelis autem non est materia; non verò Genere Logico & prædicamentali. Non obscurè tamen ex Cap. 25. colligitur, Aristotelem sumere hic Genus pro Specie, ita ut velit, corruptibile ab incorruptibili differre Specie; nam ibi dicit, *Corruptibile & incorruptibile esse contraria, contraria verò esse diversâ Specie*.

DVBIVM V.

Quomodo Prædicamenta sint ordinanda, an per concreta, an per abstracta.

civ. Sensus dubii est, an in Prædicamento Substantiæ ponatur homo ut concretum Physicum, an humanitas ut abstractum: & in Prædicamento Qualitatis, album, an albedo, & sic de aliis Accidentium Prædicamentis. Hoc præmissis, sit

RESOLUTIO.

cv. Dico, omnia Prædicamenta, tam Substantiæ, quàm Accidentium, solum ordinari possunt per abstracta. Quoad 2^{am} partem, est Scoti q. 2^a. prædicament. in Resp. ad 4^{am}. Item Averse, & Poncii post illum: Cajet. de ente & essentia Cap. 4°. Scoti. Cap. de Quantitate q. 1. Fonseca. 5°. Metaph. cap. 7. q. 5. & aliorum plurimum. Prima autem pars tenet à pari. Quare

cv i. Probatur Resolut. pro 1^a. parte (cujus oppositum ab omnibus parum examinatur, & ut certum malè supponitur) Prædicamentum Substantiæ solo eo modo ordinari potest, quo Substantiæ sunt Genus, Species, &c. quidpiam magis & minus commune, superius & inferius, &c. atqui Substantiæ in abstracto, & non in concreto, sunt Genus, Species, &c. ergo, &c. Minor, in qua sola difficultas esse potest (quia major supponitur ex definitione Prædicamenti) patet ex toto Tractatu 2°. de Universalibus in specie.

cv ii. Confirmatur, Prædicamenta inventa sunt ad distinguendas proprias rerum essentias ab aliis omnibus, sed abstracta illas præcisè significant, ergo maximè ordinari debent per abstracta. Major patet ex præmissis, minor probatur; quia concreta Generis supremi, subalterni, infimi, Speciei subalternæ & infimæ, idem in recto significant, ergo sola abstracta illas præcisè significant, ut consideranti patebit.

cviii. Objicies tamen, in Prædicamento non ponuntur nisi entia completa; sed humanitas non est ens completum, ergo, &c. Probatur minor, quia concurret realiter ad compositionem entis per se, puta personæ; nam homo ut persona, est compositum ex humanitate & personalitate tamquam modo illam perficiente, ergo, &c.

cix. Respondeo negando minorem, ad ejus probationem respondeo, personam creatam non esse ens per se, sed aggregatum per accidens ex natura positiva & duabus negationibus, ut docent Scotistæ. Quod verò humanitas concurret ad compositionem personæ Christi ut humanæ, non facit illam incompletam; quia id non exigit: sic enim dicimus quantitatem in Venerabili Sacramento non esse Substantiam, licet per se existat sine omni subjecto, quia ita existere non exigit. Verum de Persona Christi specialiter in 3^a. parte. Quia tamen in Physica defendemus, subsistentiam creatam esse ens etiam positivè, aliter Respondeo distinguendo minorem: sed humanitas in ratione compositi ex natura & subsistentia, est ens incompletum, concedo minorem: in ratione compositi ex actu & potentia, est ens incompletum, nego minorem; hoc autem modo ponitur in Prædicamento, non isto.

cx. Probatur Resolutio pro 2^a. parte: Prædicamenta Accidentium solo eo modo ordinari possunt, quo accidentia sunt Genus, Species, &c. quidpiam magis & minus commune, superius & inferius, &c. atqui accidentia in abstracto, & non in concreto sunt talia, ergo, &c. Probatur minor ut antè, ex toto Tract. 2°. de Universalibus in Specie, & confirmari potest, quia in concreto involvunt sua denominata, ac proinde sunt aggregata per accidens, non secus ac *album & musicum*, de quibus Aristoteles 7°. Metaph. Cap. 6°. Text. 25°. dicit esse entia per accidens, ergo, &c. Major patet à definitione Prædicamenti in Genere.

Con-

cxix. Confirmatur, Prædicamenta inventa sunt ad distinguendas proprias rerum essentias ab aliis omnibus: sed abstracta illas præcisè significant, & concreta accidentium involvunt pro subiecto Substantiam, & proinde res diversorum Prædicamentorum, ergò ordinari debent per abstracta.

cxii. Obijcies tamen 1°. Aristotelem in initio cap. 4. enumerare Prædicamenta Accidentium per concreta, ut *quantum, quale*, &c. & per verba infiniti modi, ut *agere, pati*, &c. ergò censet illa debere ordinari per concreta.

cxiii. Respondeo, Aristotelem ibi non agere de Prædicamentis ut cõordinabilibus secundum rationem Generis & Speciei, magis & minus communis, &c. quomodò entia ponuntur in Prædicamentis; sed ut facilius à nobis cognoscibilibus, quomodò non ponuntur in Prædicamentis: facilius autem sunt cognoscibilia in subiectis & concreto, quàm extrà, & in abstracto; quia in hoc statu realiter naturaliter esse non possunt. Deinde ad Aristotelem, dici potest, ipsum, more Græcorum, sumere concreta pro abstractis.

cxiv. Obijcies 2°. Prædicamenta *Vbi, Quando*, & *Habitus* constant concretis dumtaxat, ergò & similiter alia accidentium Prædicamenta. Probatur antecedens, quia abstractum *Vbi* est *locus*; abstractum *Quando*, *tempus*; quæ duo abstracta spectant ad Prædicamentum *Quantitatis*; abstractum verò *Habitus* est *vestis*, quæ spectat ad Prædicamentum *Substantiæ*, ergò, &c.

cxv. Respondeo negando antecedens, ad ejus probationem Respondeo, abstractum *Vbi* non esse locum, sed præsentiam rei in loco; abstractum *Quando* non esse tempus, sed existentiam rei in tempore; abstractum *Habitus* non esse vestem, sed vestis ad corpus applicationem, de quibus infrà.

cxvi. Obijcies 3°. Prædicamenta Accidentium distinguuntur penes diversos modos afficiendi 1^{am} Substantiam; sed non afficiunt 1^{am} Substantiam nisi sumantur in concreto, ergò etiam ordinantur in concreto.

cxvii. Respondeo, concessà majore & minore, negando consequentiam; quia Prædicamenta eodem modo ordinantur, quo inter se distinguuntur; ordinantur enim secundum rationem Generis, Speciei, magis & minus communis, &c. quomodò inter se omnia conveniunt. Deinde licet accidentia reduplicativè, ut afficiunt 1^{am} Substantiam, sint concreta, non sunt tamen talia specificativè; nam formæ, sive abstracta, sunt, quæ afficiunt 1^{am} Substantiam; unde potius in abstracto, quàm in concreto Prædicamenta distinguunt, ac proinde, secundum illam objectionem, potius in abstracto, juxta nostram Sententiam, quàm in concreto, ordinari debent.

D V B I V M V I.

Quomodo Prædicamenta inter se distinguantur.

cxviii. S^ummus hic Prædicamenta materialiter pro rebus Prædicamentibus, de quibus queritur, quanta requiratur inter illas distinctio. Pro quo, sit

R E S O L U T I O.

cxix. Dⁱco licet inter multa Prædicamenta sit distinctio realis Physica, ut inter Substantiam & Qualitatem Physicam; vel modalis, ut

R. P. Francisci Bone Spei Logica.

inter Substantiam vel Qualitatem & Actionem; absolute tamen sufficit formalis per rationem, prout opponitur virtuali objectivè. Ita Nominales.

cxix. Probatur, quia de facto non reperitur alia inter Actionem & Passionem, inter Substantiam & Quantitatem, inter Qualitatem & Relationem, ergò, &c. Antecedens patebit ex decursu totius Philosophiæ: subsumo; sed hæc habentur tamquam distincta Prædicamenta, ergò, &c.

cxxi. Obijcies tamen 1°, divisio entis in decem Prædicamenta est realis, ergò & membra dividendi sunt res distinctæ realiter.

cxxi. Respondeo, negando consequentiam; quia dicta divisio hoc tantum sensu est realis, quòd non sit ficta; non autem quòd sit in entia realiter distincta. Deinde, ut simpliciter dicatur realis, sit est, si sit præcipuè ex parte realis, uti est per ordinem ad Substantiam, Qualitatem Physicam, Actionem, Vbi, &c. à præcipuè enim parte sumitur denominatio.

cxxi. Obijcies 2°. Prædicamenta distinguuntur essentialiter, ergò & realiter.

cxxiv. Respondeo, distinguendo antecedens, Prædicamenta essentialiter distinguuntur essentialiter, id est materià & formà, nego antecedens: essentialiter Metaphysicè, id est, Genere & Differentià, concedo antecedens: sed ad hoc sufficit formalis distinctio, ut supra Tract. 1. Disp. 2. Dub. 5. dictum est; de animali & rationali, justitia & misericordia in Deo, &c.

cxv. Instabis, quæ distinguuntur numero, distinguuntur realiter; sed Prædicamenta distinguuntur numero, ergò, &c.

cxvi. Respondeo distinguendo majorem: quæ distinguuntur numero Physicè, distinguuntur realiter, concedo majorem: quæ distinguuntur Metaphysicè, nego majorem: numerus enim Physicus exurgit ex unitatibus realiter distinctis; Metaphysicus ex solâ ratione distinctis.

cxvii. Vgebis, quæ differunt Specie in eodem Prædicamento, ut Petrus & Bucephalus, differunt realiter, ergò magis, quæ differunt toto Prædicamento.

cxviii. Respondeo 1°, antecedens non esse Universaliter verum, quia calefactivum & illuminativum differunt specie in eodem Prædicamento; item rationale & sensitivum, intellectivum & volitivum, & tamen sunt idem realiter; nam idem ignis est calefactivus & illuminativus, idem homo rationalis & sensitivus, intellectivus & volitivus.

cxix. Respondeo 2°, negando sequelam, est enim disparitas, quòd scilicet inter Specie distincta in eodem Prædicamento, sit oppositio prædicabilis de invicem; non item necessariò inter ea, quæ differunt toto Prædicamento; nam rectè dicitur, Petrus est quantus, albus, ubicatus, &c. non autem Petrus est Bucephalus, hoc brutum, &c.

D V B I V M V I I.

An bene assignatus sit denarius Prædicamentorum numerus.

R E S O L U T I O I.

cxix. Dⁱco 1°, spectatà autoritate Philosophi, Divi Thomæ, Scoti, M. Nostri Bachonis & Aliorum communiter, & congruentiâ numeri, denarius Prædicamentorum numerus venerabilis est, & retinendus.

cxix. Probatur 1°, quia res omnes ita commodè

M

modè

modè & distinctè in decem illis Prædicamentis ordinantur, ut denarius eorum numerus non possit sinè confusione diminui, aut ex necessitate augeri, ergò, &c.

cxix. Probatur 2°. ex congruentia, quam adfert Okam, conformiter ad Aristotelem Metaph. cap. 1°. Tot debent numerari Prædicamenta, quot possunt generales interrogationes de 1ª Substantia fieri; sed decem fieri possunt, ergò, &c.

cxix. Probatur minor; quia de illa quæri potest quid sit; quanta; qualis; ad quid ordinetur; quid agat; quid patiat; quo loco sit; quo situ; quo tempore; quo vestitu, ergò, &c.

cxix. Confirmatur: si quis velit denarium Prædicamentorum numerum minuere, vel augere difficulter ad certum se determinare poterit, ut patet ex Resol. sequenti, ergò, &c.

RESOLUTIO II.

cxix. Dico 2°. allatus tamen denarius Prædicamentorum numerus non est ab-

solutè necessarius, sed ad Philosophorum placitum.

cxix. Probatur: Plato referente Aristotele 3. Metaph. cap. 3. & post ipsum F. De Rationis, unum tantum Prædicamentum assignat, scilicet Entis creati completi. Zenocrates duo tantum, Substantiam scilicet & Accidens. Valla tria tantum. Stoici quatuor tantum. Plotinus quinque tantum, &c. Quòd autem potuissent plura assignari, patet; quia sicut assignantur plura Prædicamenta Accidentium; ita potuissent plura Substantiæ assignari, videlicet corporalis & spiritualis. Deinde, præter interrogationes decem assignatas, possunt longè plures aliæ fieri, ut v. g. de Petro, cuius Status sit, an Monachus, an uxoratus, an viduus. Item cuius Dignitatis, an Prior vel Supprior, Scabinus vel Consul. Cuius Conditionis, an civis, peregrinus, aut vagus. Denique, sicut novem interrogationes Accidentis fiunt de 1ª Substantia ut subiecto, quidni totidem fieri possent de illa ut obiecto, v. g. an intellecta sit, volita, visa, audita, &c. ergò, &c.

TRACTATUS V. DE PRÆDICAMENTIS.

1. **V**ARIi de Prædicamentis tractant in Metaphysica, eò quòd eorum consideratio ad Metaphysicam spectet; sed aptius, cum Aristotele, eorum Tractatus hîc præmittitur, in ordine ad definitiones & argumentationes rectè conficiendas, quæ, sinè prædicamentorum notitia, rectè non fierent. Quare, sit

DISPUTATIO PRIMA De Substantia.

DUBIUM I.

In quo consistat ratio formalis Substantia in Genere.

II. **A**ntè Resolutionem, de qua P. Arriaga Disp. 4^a. Metaph. num. 4°. sic loquitur: Res hæc e difficilioribus totius Philosophie ab Antiquioribus vix tacta, à Recentioribus nondum explorata, non nihil nobis facesset negotii.

III. Suppono 1°. Substantiam tribus præsertim modis accipi. 1°. pro essentia seu entitate cuiusvis rei; sic essentia albedinis est Substantia albedinis, & hoc sensu dicit Aristoteles definitiones esse Substantiarum. 2°. pro omni eo quod non est in subje-

cto inhaesionis; sic Angelus & quodlibet 1um subiectum, &c. est Substantia. 3°. strictè pro Substantia Prædicamentali, de qua infra.

IV. Suppono 2°. Substantiam ab Aristotele, D. Thoma Opusculo 42° de natura Generis cap. 10. Damasceno suæ Dialect. cap. 23. & aliis communiter definiri, ens per se existens; sic ut ly per se opponatur ly in alio, prout accidens definitur ens in alio existens; ut sit definitionis Substantiæ hic sensus, Substantia est ens subsistens, sive ens non in alio existens, &c. hæc enim à nullo videntur negari posse: undè profundissimè Eximius P. Noster Bacho in 1um Sent. dist. 8. art. 2°. ait: Ratio generis Substantiæ non sumitur ex hoc, quod alicui substat, sed ex hoc quod in se subsistit. Sed difficulter clarè & distinctè explicatur, quid sit subsistere, subsistens esse, &c. sic ut sola substantia formalis, materia 1^a, forma Substantialis & Substantiæ completæ sub ly subsistens comprehendantur, cætera excludantur. His suppositis, sit

RESO-